

Sygn. akt V ACa 491/19

POSTANOWIENIE

Dnia 19 listopada 2021 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach V Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący	SSA Dariusz Chrapoński
Protokolant	Anna Fic-Bojdoł

po rozpoznaniu w dniu 10 listopada 2021 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z wniosku B. S.
z udziałem G. S., Prokuratora Prokuratury Okręgowej w (...)

o ubezwłasnowolnienie

na skutek apelacji wnioskodawczyni

od postanowienia Sądu Okręgowego w Gliwicach

z dnia 13 września 2019 r. sygn. akt I Ns 144/18

postanawia:

oddalić apelację.

	SSA Dariusz Chrapoński	
--	------------------------	--

Sygn. akt V ACa 491/19

UZASADNIENIE

B. S. wniosła o ubezwłasnowolnienie częściowe swojego wnuka G. S. ze względu na występującą u niego chorobę psychiczną powodująca m.in. zaburzenia osobowości. Na uzasadnienie podała, iż w ostatnim czasie choroba wnuka zaczęła się pogłębiać, co powoduje u niego coraz częstsze stany depresyjne oraz znacząco utrudnia jego funkcjonowanie w społeczeństwie. Nadto wskazała, iż uczestnik nie jest w stanie podjąć pracy zarobkowej, znajduje się na utrzymaniu matki, a na wskutek choroby zaciąga liczne zobowiązania finansowe.

Prokurator Prokuratury Okręgowej w (...) wniósł o oddalenie wniosku.

Uczestnik G. S. wniósł o jego częściowe ubezwłasnowolnienie. Na uzasadnienie podał, iż potrzebuje w codziennym życiu wsparcia i opieki osób innych.

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 13 września 2019 r. Sąd Okręgowy w Gliwicach oddalił wniosek.

Sąd Okręgowy ustalił, że G. S., urodzony dnia (...) w (...) jest synem M. S. i E. S., których małżeństwo zostało rozwiązane przez rozwód dnia 13 czerwca 1995 r. oraz wnukiem B. S.. Od dnia 4 stycznia 2016 r. jest rozwodnikiem, a od zawsze zamieszkuje (za wyjątkiem ośmiomiesięcznej przerwy) wraz z matką E. S., która zapewnia mu wikt i opierunek w pełnym zakresie jego potrzeb i swoich możliwości. Zajmowany lokal spełnia wymogi sanitarne, a uczestnik chce w nim przebywać. Często widuje się ze swoim przyjacielem M., a także z wnioskodawczynią, której kilka razy w miesiącu robi zakupy. Uczestnik postępowania jest z wykształcenia technikiem-informatykiem, lecz od kilku lat jest osobą bezrobotną. Uprzednio zatrudniony był przez okres 7 lat zgodnie ze swoim wykształceniem, jednakże jego stanowisko uległo likwidacji. Przez 6 miesięcy odbywał staż z Urzędu Pracy, jednakże nie podjął stałego zatrudnienia m.in. z uwagi na zakres obowiązków niepokrywający się z jego zawodowymi predyspozycjami. Uczestnik podejmuje rozmowy kwalifikacyjne, na które jest kierowany przez Urząd Pracy, ale ostatecznie nie jest zatrudniany. Niewielką część czynności związanych z procedurami urzędowymi wykonuje z pomocą swojej matki. Przed komputerem spędza codziennie około 7-8 godzin, przeznaczając ten czas głównie na rozrywkę, w tym na gry w czasie rzeczywistym. W ramach obowiązków domowych wykonuje szereg czynności porządkowych – regularnie sprząta i zajmuje się zakupami. Uczestnik zażywa lekarstwa celem ograniczenia doznawanych zaburzeń lękowych, a od 1990 r. pozostaje pod opieką poradni psychologiczno-pedagogicznej. W 2004 r. (...) dla miasta (...) przyznała uczestnikowi kategorię wojskową „D” z uwagi na nerwicę upośledzającą sprawność. Uczestnik doświadcza zaburzeń depresyjno-lękowych, zaciąga regularnie zobowiązania finansowe, które przeznacza na spłatę poprzednio zaciągniętych, rozrywkę oraz jedzenie. Część długów za uczestnika spłaca jego matka, wydając na ten cel kilkadziesiąt tysięcy złotych. Uczestnik jest świadomy wielości zaciągniętych zobowiązań, jednakże poza jego zainteresowaniem pozostaje kwestia ich spłaty. G. S. posiada osobowość bierno-zależną, jest zdolny do samodzielnego zaspokajania swoich potrzeb życiowych. Jest zorientowany w czasie i przestrzeni. Jest osobą niepełnosprawną w stopniu umiarkowanym, jednakże zdolną do pracy m.in. w warunkach pracy chronionej.

Sąd ustalił stan faktyczny na podstawie zebranego w toku procesu materiału dowodowego. W zakresie ustaleń tych Sąd oparł się na niekwestionowanych dokumentach oraz zgodnych i wzajemnie korelujących ze sobą zeznaniach świadków, wnioskodawczyni oraz uczestnika postępowania – w szczególności w zakresie podejmowanych przez G. S. czynności życia codziennego oraz rysu czasowego jego rozwoju psychicznego, szczególności społecznego. Sąd w całej rozciągłości dał wiarę sporządzonej opinii sędowo-psychologiczno-psychiatrycznej, której rzetelność nie budziła wątpliwości, a której treść została przez biegłych podtrzymana podczas składania ustnej opinii uzupełniającej. Wnioski opinii były co prawda kwestionowane przez wnioskodawczynię, jednakże zarzuty co do niej ograniczały się do polemiki nie popartej dowodami o charakterze obiektywnym. Nie sposób bowiem przyjąć, iż określone działania, bądź zaniechania uczestnika postępowania stanowią wyłącznie następstwo choroby psychicznej, której brak stwierdzili biegli sądowi. Nie każde zaburzenie lękowe jest bowiem chorobą psychiczną, zaś zaburzenia depresyjne w swojej istocie nie mogą stanowić samoczynnej podstawy ubezwłasnowolnienia. Zebrany w sprawie materiał dowodowy tworzył logiczny ciąg przyczynowo skutkowy. Sąd nie dał wiary twierdzeniom wnioskodawczyni oraz uczestnika postępowania, którzy argumentowali potrzebę jego ubezwłasnowolnienia. Racjonalność ich stanowiska nie została wykazana obiektywnymi środkami dowodowymi, albowiem subiektywne odczucia osób zainteresowanych ubezwłasnowolnieniem nie mogą stanowić skutecznej opozycji do obiektywnych tez opinii biegłych. Sąd oddalił wniosek o dopuszczenie kolejnego dowodu z opinii biegłych, albowiem uznał, iż zebrany materiał dowodowy nie wymaga dalszego uzupełnienia, natomiast sporządzona opinia biegłych została oparta nie tylko na rozmowie z uczestnikiem, ale także na serii badań, których wyniki zostały załączone do samej opinii. Celem przeprowadzenia dowodu z opinii biegłych nie jest ich powielanie na każde żądanie strony, aż do uzyskania przychylnych dla określonych racji skutków w postaci określonych tez opinii niezależnych biegłych. Sąd nie w pełni dał wiarę zeznaniom

świadków albowiem okoliczności przez nich podawane, w szczególności te dotyczące braku możliwości nawiązania z uczestnikiem rozmowy, jego problemów z budowaniem logicznych zdań złożonych nie znalazły potwierdzenia w pozostałym materiale dowodowym, w szczególności zeznaniach uczestnika postępowania. Uczestnik odpowiadał na zadawane pytania w sposób logiczny, budując przy tym zdania nawet wielokrotnie złożone, używając szerokiego zasobu słów, w tym również wykazując się pewną wiedzą z zakresu przesłanek koniecznych do ubezwłasnowolnienia.

Sąd Okręgowy wskazał, że zgodnie z art. 16 § 1 k.c. osoba pełnoletnia może być ubezwłasnowolniona częściowo z powodu choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego albo innego rodzaju zaburzeń psychicznych, jeżeli stan tej osoby nie uzasadnia ubezwłasnowolnienia całkowitego, lecz potrzebna jest pomoc do prowadzenia jej spraw. Aby orzec ubezwłasnowolnienie częściowe muszą być spełnione łącznie trzy przesłanki. Pierwszą z nich, formalną jest wiek – i tę uczestnik postępowania spełnia. Drugą stanowi wystąpienie choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego lub innego rodzaju zaburzeń czynności psychicznych i u uczestnika została ona spełniona wyłącznie w ograniczonym zakresie, albowiem stwierdzono u niego zaburzenia depresyjno-lękowe albo osobowość bierno-zależną, której efektem jest samoczynne podporządkowanie się osobom trzecim. Podkreślenia wymagało, iż zaburzenia osobowości nie są chorobą i nie mogą stanowić samoczynnej podstawy ubezwłasnowolnienia. Trzecią przesłanką jest potrzeba udzielania danej osobie pomocy do prowadzenia jej spraw i ta przesłanka w ocenie Sądu Okręgowego nie zachodziła. Rolą Sądu jest w tym zakresie ustalenie, czy ubezwłasnowolnienie częściowe jest celowe ze względu na osobiste i majątkowe stosunki uczestnika postępowania. Nie każde zaburzenie psychiczne, czy nawet choroba psychiczna uzasadniają orzeczenie ubezwłasnowolnienia – zależy to bowiem od rodzaju i stopnia nasilenia choroby oraz od indywidualnych objawów występujących u danej osoby. Z uwagi na fakt, iż ubezwłasnowolnienie częściowe stanowi poważną ingerencję w sferę dóbr osobistych jednostki, jego orzeczenie stanowić musi najlepsze, optymalne ukształtowanie sytuacji życiowej osoby fizycznej. Ubezwłasnowolnienie co do zasady oznacza bowiem ograniczenie możliwości decydowania o sobie, głęboko ingeruje w pozycję prawną osoby fizycznej i powoduje wiele poważnych konsekwencji dla jej statusu i uprawnień. Konieczne jest zatem, aby w przypadku osoby z zaburzeniami psychicznymi wystąpił dodatkowy element – potrzeba udzielenia jej pomocy do prowadzeniu swoich spraw majątkowych i niemajątkowych. Ubezwłasnowolnienie częściowe ma na celu ochronę interesu osobistego lub majątkowego osoby fizycznej. Ocena, że osobie cierpiącej na zaburzenia psychiczne jest potrzebna pomoc do prowadzenia jej spraw, uzasadniająca częściowe ubezwłasnowolnienie, powinna być oparta na ustaleniu, że rzeczywiście istnieją sprawy wymagające prowadzenia przez tę osobę i jaki jest ich rodzaj oraz jaki jest konkretny zakres potrzebnej pomocy. Celem ubezwłasnowolnienia częściowego jest bowiem ochrona interesów osoby chorej, a nie innych osób. Ubezwłasnowolnienie częściowe ma charakter fakultatywny właśnie dlatego, że sąd, uwzględniając sytuację danej osoby, musi dokonać oceny, czy ubezwłasnowolnienie jest dla niej korzystne. Dlatego pomimo istnienia jego przesłanek, sąd może nie orzec ubezwłasnowolnienia, jeżeli w większym stopniu osłabiłoby ono pozycję tej osoby niż przyniosło jej oczekiwaną pomoc. Stan osłabienia umysłowego, który nie kwalifikuje się jako choroba psychiczna, niedorozwój umysłowy lub inny rodzaj zaburzeń psychicznych określających podstawy ubezwłasnowolnienia, stanowi ułomność w rozumieniu art. 183 k.r.o. Poprzez analogię z przeciwieństwa należy stwierdzić, iż jeżeli uczestnik zamieszkuje z matką, która zapewnia mu wszelkie materialne i pozamaterialne środki utrzymania, orzeczenie ubezwłasnowolnienia uznać należy za bezcelowe. Zastosowanie rzeczony analogii jest zasadne albowiem pomimo zaistnienia przesłanek do ubezwłasnowolnienia, sąd może oddalić jego żądanie, jeżeli sytuacja życiowa osoby chorej jest ustabilizowana, ma ona zapewnioną dostateczną opiekę faktyczną i nie zachodzi potrzeba podjęcia żadnych działań wymagających ustanowienia opieki prawnej, a orzeczenie ubezwłasnowolnienia mogłoby prowadzić do zakłócenia – wbrew interesom chorej – korzystniej dla niej uregulowanej sytuacji faktycznej.

Wskazując na te wywody Sąd Okręgowy uznał, że brak jest uzasadnionych podstaw do ubezwłasnowolnienia częściowego uczestnika. Nie cierpi on na żadną chorobę psychiczną, nie jest też upośledzony umysłowo, choć badania wykazały u niego zaburzenia osobowości oraz istnienie stanów depresyjno-lękowych. Zdiagnozowane zaburzenia oraz ich skutki nie uniemożliwiają mu podejmowania świadomych decyzji o charakterze majątkowym i niemajątkowym. G. S. jest zdolny do samodzielnej egzystencji. Co prawda zaciągał zobowiązania finansowe, jednakże argumentował to potrzebą spłaty poprzednio zaciągniętych pożyczek oraz kredytów, co udowadnia jego świadomość istoty zobowiązań oraz wartości pieniądza. Od czasu kiedy poinformował matkę i babcię o swoich zobowiązaniach,

dalszych kredytów nie zaciągnął. Uczestnik od zawsze (za wyjątkiem 8 miesięcznej przerwy w trakcie faktycznego trwania jego poprzednio związku małżeńskiego) znajduje się pod stałą opieką swojej rodziny, która to zapewnia mu niezbędne środki utrzymania, pomaga w codziennych czynnościach oraz wspiera duchowo. G. S. samodzielnie przyrządza dla siebie posiłki oraz uczestniczy w grach komputerowych odbywających się w czasie rzeczywistym, co świadczy o jego rozwoju intelektualnym oraz psychoaktywnym, w szczególności orientacji w przestrzeni. Ponadto uczestnik postępowania jest osobą zdolną do pracy, która podejmuje rozmowy kwalifikacyjne oferowane mu przez Urząd Pracy. W ocenie Sądu Okręgowego brak zatrudnienia uczestnika jest w znacznej części efektem jego nie chęci do jego podjęcia oraz przyzwyczajenia do strefy komfortu stworzonej przez najbliższą rodzinę, która zapewnia mu wszystkie środki utrzymania. G. S. samodzielnie dokonuje zakupów, sprzęta oraz jest świadomy tego, iż utrzymanie się wymaga środków finansowych pochodzących m.in. z pracy – wszystko to wyraźnie unaocznia, iż jest osobą w pełni świadomą otaczającej go rzeczywistości. Ubezłasnowolnienie nie jest narzędziem naprawczym dla osoby pozostającej w problemach natury finansowej. Uczestnik podczas rozprawy wypowiadał się pełnymi, logicznymi i złożonymi zdaniami. Ubezłasnowolnienie częściowe nie byłoby w stanie zapewnić jej żadnej dodatkowej ochrony, albowiem uczestnik pozostaje na całkowitym utrzymaniu osób innych – w znacznej części z wyboru, a nie z konieczności. G. S. potrafi samodzielnie załatwiać znaczącą większość spraw urzędowych. Co więcej był w stanie samodzielnie skomplementować dokumentację potrzebną do zawarcia związku małżeńskiego. Uczestnik na chwilę obecną funkcjonuje prawidłowo, w ramach takiego układu stosunków prawnych i faktycznych, które nie wymagają ingerowania w sferę jego praw i wolności.

W apelacji wnioskodawczyni zarzuciła naruszenie:

1. prawa procesowego:

- art. 286 w zw. z art. 278, art. 285 § 1 i art. 227 k.p.c. poprzez błędne zaniechanie przeprowadzenia dowodu z opinii innych biegłych z zakresu psychiatrii oraz psychologii na wykazanie faktu zaburzeń psychicznych uczestnika oraz istnienia podstaw ubezłasnowolnienia częściowego z uwagi na fakt, iż powołani biegli w sporządzonej opinii dokonali niepełnych ustaleń względem zgromadzonego materiału dowodowego, w szczególności, że uczestnika cechują jedynie zaburzenia osobowości, podczas gdy jest on osobą uzależnioną od gier komputerowych oraz Internetu;
- art. 554¹ k.p.c. poprzez niedokonanie prawidłowych ustaleń w zakresie stanu zdrowia uczestnika, w szczególności zaburzeń psychicznych związanych z uzależnieniem od gier komputerowych oraz Internetu, sytuacji osobistej, zawodowej i majątkowej uczestnika oraz rodzaju spraw wymagających prowadzenia przez tę osobę, oraz sposób zaspokajania jej potrzeb życiowych;

2. prawa materialnego – art. 16 k.c. poprzez jego błędne zastosowanie polegające na przyjęciu, że wobec uczestnika nie istnieją podstawy do orzeczenia ubezłasnowolnienia częściowego.

Wskazując na te zarzuty wnioskodawczyni wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia, względnie jego zmianę i uwzględnienie wniosku o orzeczenie ubezłasnowolnienia częściowego uczestnika.

Uczestnik G. S. przychylił się do wniosków apelacji.

Prokurator wniosł o oddalenie apelacji.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

Apelacja podlegała oddaleniu z następujących przyczyn.

Sąd Apelacyjny podziela ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Okręgowy, gdyż znajdują one oparcie w zebranych w sprawie materiale dowodowym, który został oceniony zgodnie z kryteriami art. 233 § 1 k.p.c.

Obligatoryjnym dowodem w sprawie o ubezwłasnowolnienie jest przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego lekarza psychiatry lub neurologa, a także psychologa (art. 553 § 1 k.p.c.), w tym znaczeniu, że bez niego nie jest możliwe orzeczenie o ubezwłasnowolnieniu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 października 1973 r., II CR 548/73, OSNCP 1974, nr 7-8, poz. 139). Opinia natomiast winna zawierać elementy składowe określone w art. 553 § 2 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem oprócz oceny stanu zdrowia psychicznego lub zaburzeń psychicznych albo rozwoju umysłowego osoby, której dotyczy wnioski o ubezwłasnowolnienie, opinia powinna zawierać umotywowaną ocenę zakresu jej zdolności do samodzielnego kierowania swoim postępowaniem i prowadzenia swoich spraw, uwzględniającą postępowanie i zachowanie się tej osoby. W toku postępowania na rozprawie dnia 1 października 2018 r. Sąd Okręgowy w trybie art. 547 § 1 k.p.c. wysłuchał uczestnika w obecności biegłego psychiatry A. W. i biegłego psychologa W. B.. Dodać trzeba, że obecność biegłych przy wysłuchaniu ma ułatwić sądowi kontakt z osobą, której wniosek dotyczy, oraz pozwolić wstępnie ocenić stan jej zdrowia i zdolność do samodzielnego działania przed sądem. Biegli po tej czynności procesowej stwierdzili, że uczestnik nawiązuje logiczny kontakt oraz jest prawidłowo zorientowany audio-wizualnie, momentami jednak prezentując rozkojarzony tok myślenia. Na tej rozprawie Sąd Okręgowy dopuścił dowód z opinii biegłego psychiatry i biegłego psychologa na okoliczność czy uczestnik postępowania choruje na chorobę psychiczną, względnie czy jest dotknięty niedorozwojem umysłowym lub cierpi na innego rodzaju zaburzenia psychiczne; czy uczestnik jest w stanie kierować własnym postępowaniem oraz na okoliczność poziomu funkcjonowania intelektualnego uczestnika, jego przystosowania społecznego i emocjonalnego. Opinię pisemną w dniu 1 października 2018 r. sporządzili wymienieni wcześniej biegli, którzy w konkluzjach przyjęli, że u uczestnika występuje osobowość nieprawidłowa bierno-zależna, której cechą jest stała zależność od innych osób i podejmowanych przez nich decyzji. Jednocześnie został zachowany zakres zdolności uczestnika do samodzielnego kierowania własnym postępowaniem w sprawach życia bieżącego. Brak zaradności życiowej nie jest przyczyną trudności uczestnika, ponieważ znalazł sposób na ich rozwiązanie zaciągając kolejne kredyty. Trudności te wynikają z zaburzonej osobowości przy zachowanym poziomie inteligencji. Nadto biegli przyjęli, że uczestnik jest zdolny do dbania o własne potrzeby, wymaga jednak systematycznej psychoterapii z podkreśleniem wzmacniania niezależności i ufności w siebie – ze względu na rozpoznanie osobowości nieprawidłowej. W związku z zarzutami wnioskodawcy do tej opinii zawartymi w piśmie procesowym z dnia 27 grudnia 2018 r. Sąd Okręgowy na rozprawie dnia 13 września 2019 r. dopuścił dowód z ustnej opinii uzupełniającej biegłych, którzy podtrzymali swoje dotychczasowe stanowisko.

Odnosząc się do oceny opinii biegłych, która ma kluczowe znaczenie dla sprawy winno się przede wszystkim zaakcentować, że wyrażone w art. 233 § 1 k.p.c. zasady oceny dowodów w postępowaniu cywilnym odnoszą się również do dowodu z opinii biegłego, którego reguły przeprowadzania wyznaczają art. 278-291 k.p.c. Specyfika jednak oceny tego dowodu wyraża się tym, że sfera merytoryczna opinii kontrolowana jest przez sąd nie posiadający wiadomości specjalnych. Ocena w takiej sytuacji opinii biegłego dokonywana jest przez sąd na płaszczyźnie zgodności z zasadami logicznego myślenia, doświadczenia życiowego i wiedzy powszechnej. Odwołanie się przez sąd do tych kryteriów oceny stanowi zatem wystarczające i należyte uzasadnienie przyczyn uznania opinii biegłego za przekonujące (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 2000 r., I CKN 1170/98, OSNC 2001, nr 4, poz. 64 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 listopada 2002 r., V CKN 1354/00). Zdaniem Sądu Apelacyjnego opinia sporządzona przez biegłych w postępowaniu pierwszoinstancyjnym zasługuje na pełne podzielenie, gdyż jest kompleksowa i w sposób dogłębny wyjaśnia zagadnienia istotne dla rozstrzygnięcia sprawy w obszarze nią objętym. Autorzy opinii w sposób szczegółowy odpowiedzieli na wszystkie pytania i wątpliwości uczestników niniejszego postępowania. Mając na uwadze kompleksowość opinii, jej spójność i profesjonalizm w formułowaniu i motywowaniu zajętego stanowiska, należało uznać ją w ramach analizy dowodów, dokonanej na podstawie art. 233 § 1 k.p.c. za w pełni wiarygodną i miarodajną do oceny stanu faktycznego sprawy z punktu widzenia wiadomości specjalnych.

W toku postępowania odwoławczego Sąd Apelacyjny postanowieniem z dnia 27 stycznia 2021 r. dopuścił dowód z opinii biegłego psychiatry i biegłego psychologa na okoliczność aktualnego stanu zdrowia psychicznego lub zaburzeń psychicznych albo niedorozwoju umysłowego uczestnika postępowania. Stanowczego podkreślenia jednak wymaga, że przeprowadzenie tego dowodu nie było konsekwencją uznania, że poprzednia opinia była niemiarodajna dla oceny sprawy. Potrzeba powołania nowych biegłych wynikała ze zmiany okoliczności po wydaniu zaskarżonego postanowienia, a które mogły mieć wpływ na ocenę stanu zdrowia uczestnika. Wynikało to z faktu powołania się

przez wnioskodawcę w piśmie procesowym z dnia 31 grudnia 2020 r. na sporządzoną opinię sądowo-psychiatryczną dotyczącą uczestnika G. S. w sprawie VIII U 1999/19 toczącej się przed Sądem Okręgowym w Gliwicach. Wynikało z niej, że uczestnik jest całkowicie niezdolny do pracy z ogólnego stanu zdrowia oraz, że cierpi na zaburzenia osobowości typu mieszanego oraz nałożone na nie zaburzenia o charakterze lękowym i depresyjnym. Pisemną opinię w dniu 9 lipca 2021 r. sporządziła biegła psychiatra A. G. i biegła psycholog A. K.. Biegłe rozpoznały u uczestnika zaburzenia osobowości mieszane i depresyjno-lękowe. Biegłe nie stwierdziły natomiast u uczestnika choroby psychicznej, zaburzeń o charakterze psychotycznym, czy też upośledzenia umysłowego. Jednocześnie uznano w opinii, że z uwagi na stan zdrowia uczestnik jest w stanie kierować swoim postępowaniem oraz podejmować racjonalną decyzję dotyczącą spraw osobistych i majątkowych. Zdiagnozowane zaburzenia nie są takimi objawami psychopatologicznymi, które zaburzają krytycyzm czy zdolność przewidywania, spostrzegania związków przyczynowo-skutkowych. W piśmie procesowym z dnia 17 sierpnia 2021 r. zarzuty do opinii wniosła wnioskodawczyni i dlatego też na rozprawie dnia 10 listopada 2021 r. przeprowadzono dowód uzupełniający z opinii biegłych. Biegłe podtrzymały stanowisko zawarte w opinii pisemnej.

Również i w tym przypadku opinia biegłych oceniana na podstawie art. 233 § 1 k.p.c. zasługuje na pełne podzielenie. Jest ona profesjonalna, kompleksowa i nie zawiera sprzeczności, a co więcej, jej wnioski pokrywają się z tezami opinii sporządzonej w toku postępowania pierwszoinstancyjnego. Z tego też względu należało ustalić, że uczestnik nie choruje na chorobę psychiczną, niedorozwój umysłowy lub innego rodzaju zaburzenia psychiczne. W tym kontekście nie można uznać, aby przejawem jednego z wymienionych tutaj schorzeń był fakt zaciągania przez uczestnika zobowiązań, co wyjaśnili biegli, tudzież nie świadczy o tym uzależnienie od Internetu, w szczególności od gier dostępnych online w wirtualnej rzeczywistości.

Nie można także podzielić zarzutów naruszenia art. 554¹ § 1 k.p.c. Zgodnie z nim postępowanie dowodowe powinno ustalić przede wszystkim stan zdrowia, sytuację osobistą, zawodową i majątkową osoby, której dotyczy wniosek o ubezwłasnowolnienie, rodzaj spraw wymagających prowadzenia przez tę osobę oraz sposób zaspokajania jej potrzeb życiowych. Przepis ten wskazuje jakie są cele postępowania o ubezwłasnowolnienie, określając, że nie chodzi tylko o stan zdrowia osoby, której wniosek dotyczy, ale także o przesłanki społeczne, sytuację osobisto-rodzinną, zawodową i majątkową tej osoby. Znaczenie art. 554 § 1 k.p.c. przejawia się tym, że w razie ustalenia za pomocą opinii biegłych, o jakiej mowa w art. 553 k.p.c., iż osoba której dotyczy wniosek o ubezwłasnowolnienie cierpi na chorobę psychiczną, niedorozwój umysłowy lub innego rodzaju zaburzenia psychiczne koniecznym jest ocena sprawy pod kątem, czy ubezwłasnowolnienie leży w jej interesie. Na gruncie zatem procesowym tenże przepis nawiązuje do materialnoprawnych przesłanek ubezwłasnowolnienia, o których mowa w art. 13 i 16 k.c., wskazując, jakie okoliczności mają zostać wyjaśnione w postępowaniu cywilnym o ubezwłasnowolnienie. W razie zatem ustalenia, że osoba, której dotyczy wniosek o ubezwłasnowolnienie nie jest obciążona jednym ze stanów chorobowych, o jakich mowa w tych przepisach, odpada potrzeba badania przesłanek celowościowych ubezwłasnowolnienia. Taki przypadek miał miejsce w analizowanej sprawie. Dlatego też nie można zgodzić się z apelacją, że Sąd pierwszej instancji procedując co do podstaw ubezwłasnowolnienia naruszył art. 554¹ k.p.c.

Nie można zgodzić się z twierdzeniami apelacji, że Sąd Okręgowy naruszył prawo materialne – art. 16 § 1 k.c. Jak stanowi ten przepis osoba pełnoletnia może być ubezwłasnowolniona częściowo z powodu choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego albo innego rodzaju zaburzeń psychicznych, w szczególności pijaństwa lub narkomanii, jeżeli stan tej osoby nie uzasadnia ubezwłasnowolnienia całkowitego, lecz jest potrzeba pomocy do prowadzenia jej spraw. Ubezwłasnowolnienie częściowe może mieć miejsce przy kumulatywnym spełnieniu trzech przesłanek: osoba objęta wnioskiem o ubezwłasnowolnienie musi być dotknięta chorobą psychiczną, niedorozwojem umysłowym albo innego rodzaju zaburzeniem psychicznym; z tej przyczyny nie jest w stanie kierować swoim postępowaniem; ubezwłasnowolnienie częściowe jest w danym przypadku celowe ze względu na interes osoby, której stan nie uzasadnia ubezwłasnowolnienia całkowitego, lecz potrzebna jest pomoc do prowadzenia jej spraw. Przeprowadzone w sprawie dowody nie dawały podstawy do ustalenia, że wystąpiła pierwsza z tych przesłanek. Jest faktem, że w toku postępowania odwoławczego biegłe przyjęły, że uczestnikowi być może potrzeba jest pomocy w sprawach życia codziennego, ale nie jest to konsekwencją stanów chorobowych, będących podstawą orzeczenia ubezwłasnowolnienia.

Mając na uwadze te okoliczności na podstawie art. 385 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. orzeczono jak na wstępie.